

19.6.2024

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta, VN/30511/2023

Lausunto

Journalistiliitto pitää pyrkimystä ohjata sovittelutoiminnan sisältöä ja rajoittaa valtakunnansovittelijan mahdollisuuksia sovintoehdotusten tekemiseen lainsäädännöllä haitallisena.

Esityksessä todetaan, että valtakunnansovittelijat ovat katsoneet olevansa sidottuja palkanmuodostuksessa ns. yleiseen linjaan. Esityksen julkilausuttuna tavoitteena on vahvistaa lain tasolla tätä käytäntöä. Ko. linjaa ei ole kuitenkaan täsmällisesti määritelty eikä kirjattu mihinkään. Käytäntö on sallinut sopimuskohtaisia joustoja.

Kirjaamattoman ja määrittelemättömän, mutta yleisesti noudatetun käytännön ”vahvistaminen lailla” ei ole onnistunut lainsäädännöllinen ratkaisu. Muutokselle ei ole lainsäädännöllisiä perusteita. Tarpeetonta sääntelyä on syytä välttää.

Suomi on Kansainvälisen työjärjestö ILO:n jäsenenä sitoutunut turvaamaan ammatillisen järjestäytymisvapauden. Osana tätä Suomi on sitoutunut siihen, että viranomaistahot eivät puutu neuvotteluiden sisältöön. Työmarkkinoiden sovittelumekanismiin täytyy olla täysin riippumaton eikä sen lopputulosta voi ennalta määrittää lainsäädännöllä. Lainsäädäntöön ei siis tule sisällyttää minkäänlaisia valtakunnansovittelijaa sitovia velvoitteita seurata poikkeuksetta jotain tiettyä linjaa tai kustannusvaikutusta.

Valtakunnansovittelijan käsien sitominen loisi työmarkkinoille jäykkyyttä ja olisi tiukempi raami kuin mitä tulopoliittiset kokonaisratkaisut ovat aikanaan olleet. Ehdotuksen mukaiselle lainsäädäntömuutokselle ei ole tarvetta, eikä sen työmarkkinoita ja sovittelutoimintaa mahdollisesti heikentäviä vaikutuksia ole esityksessä tuotu riittävästi esille.

Sovittelujärjestelmän ensisijaisena tavoitteena on edelleen oltava työrauhan saavuttaminen. Käytännössä tämä voi edellyttää erilaisten tilanteiden ottamista huomioon joustavasti. Tältä osin esitys on puutteellinen. Mikäli tavoitteena on vahvistaa olemassa olevaa käytäntöä ja tukea palkanmuodostuksen toimivuutta, tulisi perusteluissa nimenomaisesti todeta myös se tosiseikka, että ns. yleisestä linjasta poikkeaminen voi joissain tilanteissa olla myös työrauhan saavuttamista, palkanmuodostusta ja työmarkkinoiden toimivuutta tukeva toimenpide.